

بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان و رابطه آن با مولفه های شخصیتی و اضطراب (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه یزد)

امید راهدان^۱ ، شکوفه متقی^۲

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی ، دانشگاه اردکان، یزد

۲. استادیار گروه روان شناسی ، دانشگاه اردکان، یزد

چکیده

زمینه و هدف: اعتیاد به اینترنت و کامپیوتر به عنوان یک مشکل بهداشتی اخیراً مورد توجه قرار گرفته است و جزء اختلالات روانی طبقه بندی شده است و عوامل بسیاری بر شیوع این اختلال تاثیر گذار است. هدف کلی از این پژوهش بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان و رابطه آن با مولفه های شخصیتی و اضطراب بود. روش پژوهش: طرح پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی بود. کلیه دانشجویان دانشگاه یزد جامعه آماری این پژوهش را تشکیل دادند. بر اساس جدول مورگان تعداد ۲۰۰ نفر از دانشجویان با روش نمونه گیری خوشه ای مورد آزمون قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها شامل: پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (۲۰۰۰)؛ پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئوکاستا و مک کری (۱۹۸۸) و پرسشنامه حالت-رگه اضطراب اسپیلبرگر و همکاران (۱۹۷۰) بود. یافته ها: پژوهش نشان داد که بین ویژگی (روان رنجور خوبی) و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان همبستگی مستقیم و معنادار آماری و بین ویژگی (سازگاری-خوشایندی) و (وظیفه شناسی) و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان همبستگی معکوس و معنادار آماری وجود دارد. بین ویژگی (برون گرایی) و (پذیرش) و اعتیاد به اینترنت همبستگی معنادار آماری وجود ندارد. بین میزان اضطراب و اعتیاد به اینترنت دانشجویان نیز همبستگی مستقیم و معنادار آماری وجود دارد. نتیجه گیری: بنابراین، با توجه به افزایش کاربران اینترنت به ویژه در جوانان و عوارض نامطلوب اعتیاد به اینترنت روی ابعاد مختلف سلامتی به ویژه سلامتی روانی آن ها که می تواند منجر به مشکلات تحصیلی-شغلی نیز گردد و اثر گذاری مولفه های شخصیتی و اضطراب بر آن، به نظر می رسد برنامه ریزی برای اقدامات مداخله ای در راستای پیشگیری از آسیب جوانان ضروری است.

واژه های کلیدی: اینترنت، اعتیاد به اینترنت، مولفه های شخصیتی، اضطراب

مقدمه

با دسترس بودن و تحرک رسانه‌های جدید، اعتیاد به اینترنت به عنوان یک مشکل بالقوه در جوانان ظهور کرده است (کوس و همکاران، ۲۰۱۳). اعتیاد به اینترنت یک اختلال تازه در حال ظهور است که با انواع اختلالات روان‌پزشکی همراه است (کو و همکاران، ۲۰۱۲). در حالی که اعتیاد به اینترنت به عنوان یک مشکل در حال گسترش در سراسر جهان است، محققان درباره وجود، طبقه‌بندی و نحوه ارزیابی این وضعیت به طور دقیق بحث می‌کنند. از این رو اعتیاد به اینترنت ممکن است عوارض عصبی، اضطراب، مشکلات اجتماعی و سلامتی را به ویژه در نوجوانان و بزرگسالان ایجا کند (وینکلر و همکاران، ۲۰۱۳). اینترنت از سال ۱۳۷۱ وارد ایران شد و طی سال‌های اخیر، تعداد کاربران آن ۲۵ برابر شده است (طیوری و همکاران، ۱۳۹۴). دسترسی به اینترنت، پدیده‌ای رو به گسترش است و هر روز تعداد بیشتری از افراد در زمره استفاده‌کنندگان اینترنت قرار می‌گیرند. تعداد کاربران اینترنت به طور شگفت‌آوری در حال افزایش است و تا دسامبر سال ۲۰۰۵ میلادی تعداد استفاده‌کنندگان از اینترنت، ۶۶۵ میلیون نفر گزارش شده است (علوی و همکاران، ۱۳۸۹). ایوان گلدبرگ^۱، روان‌پزشکی از دانشگاه کلمبیا، اولین بار اختلال اعتیاد به اینترنت را در جولای ۱۹۹۵ مطرح و واژه اعتیاد به اینترنت را ابداع و معیارهای تشخیصی آن را ثبت کرد (شایق، آزاد و بهرامی، ۱۳۸۸). کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت‌های آن سبب شده است که در سال‌های اخیر، پدیده‌ای با عنوان "اعتیاد به اینترنت" ظهور یابد. افراد در این حالت ساعت‌ها و روزها وقت خویش را صرف ارتباط درون شبکه‌ای می‌کنند، توان قطع این ارتباط را ندارند و علاقه‌ای به ترک کامپیوترهایشان نشان نمی‌دهند در حالی که در همین راستا فعالیت‌های زندگی واقعی و روابط اجتماعی آنان از هم فرو می‌باشد (سگری و مرعشیان، ۱۳۸۸)؛ نقل از یانگ و تانگ، ۲۰۰۴). از همین رو به نظر می‌رسد که یکی از عواملی که می‌تواند در اعتیاد به اینترنت نقش داشته باشد، ویژگی‌های شخصیتی افراد است. ویژگی‌های شخصیتی، صفات پایداری هستند که از موقعیتی به موقعیت دیگر چندان تغییر نمی‌کنند. آنها گرایش‌های باثبات و با دوام پاسخ‌دهی به شیوه یکسان به محرک‌های مختلف می‌باشند و می‌توانند، پیش‌بینی‌کننده رفتار فرد در موقعیت‌های مختلف باشند. نظریه پنج‌عاملی شخصیت که به پنج عامل بزرگ نیز معروف است از سوی دو روان‌شناس ساکن ایالات متحده به نام کاستا^۲ و مک کری^۳ در اواخر دهه ۸۰ میلادی و اوایل دهه ۹۰ مورد ارزیابی مجدد قرار گرفت. نظریه پنج عامل شخصیت امروزه یکی از جامع‌ترین نظرات در عرصه مطالعه شخصیت می‌باشد که متشکل از پنج عامل بزرگ شخصیتی، روان‌رنجوری (درون‌گرایی)، برون‌گرایی، با وجدان بودن، انعطاف‌پذیری و گشودگی است. به لحاظ نظری بین عامل روان‌نژندگرایی و اعتیاد به اینترنت، فصول مشترک و همپوشانی زیادی وجود دارد، در حالی که بین سازه‌های برون‌گرایی و با وجدان بودن از یک طرف و اعتیاد اینترنتی از طرف دیگر، تبادلین و تضاد دیده می‌شود (رستمی و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین متغیر دیگر در این تحقیق که به عنوان یکی از عوامل موثر بر اعتیاد به اینترنت در نظر گرفته شده است، اضطراب است. اضطراب^۴ از جمله اختلال‌هایی است که عموم مردم و درمانجویانی که به مراکز ارائه خدمات مشاوره و روان‌درمانی مراجعه می‌کنند، از آن رنج می‌برند (سپهریان و جوکار، ۱۳۹۱). اضطراب به منزله بخشی از زندگی هر فرد، به منزله یک پاسخ مناسب مطرح است؛ اما سرعت تغییر و رویارویی با موقعیت‌های مبهم و عدم پیش‌بینی‌های دقیق، میزان اضطراب را افزایش می‌دهد که این امر سبب مشکلات و خطرات قابل توجهی می‌شود. فریدمن و روزمن تیپ‌های شخصیتی (A و B) را در بروز استرس چنین دخیل می‌داند که برخی افراد با باورهای غیرمنطقی برای خود استرس می‌آفرینند و آن را تشدید می‌

^۱.Ivan Goldberg

^۲.costa

^۳.McCrac

^۴.Anxiety

کنند، برخی دیگر استرس را در اثر رفتار تیپ A به وجود می آورند. افراد تیپ A خیلی مبارزه جو، رقابت پیشه، بی حوصله و پرخاشگر هستند و جنبه های منفی را پررنگ تر نشان می دهند. برعکس افراد تیپ B منظم و محتاط هستند و زندگی را خیلی آسان می گیرند و بیشتر به کیفیت زندگی اهمیت می دهند. در نتیجه افراد تیپ A بیشتر مستعد استرس و اضطراب هستند و شاید آمادگی بیشتری برای اعتیاد به بازی های رایانه ای نیز داشته باشند (عزیزی نژاد و همکاران، ۱۳۹۳). بنابراین با توجه به اینکه دامنه شیوع اعتیاد به اینترنت بیشتر در بین جوانان است و به ویژه با وجود پیامدهای اعتیاد به اینترنت بر کارکردهای تحصیلی، شغلی، خانوادگی و اجتماعی جوانان؛ توجه به مسئله اعتیاد به اینترنت در بین جوانان دانشجو که سرمایه های آتی هر جامعه ای هستند، شایسته توجه و پژوهش است. بنابراین بر اساس مطالب فوق، هدف کلی پژوهش حاضر بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان و رابطه آن با مولفه های شخصیتی و اضطراب می باشد. با توجه به موضوع و هدف پژوهش، فرضیه های مورد بررسی عبارتند از :

۱. بین عوامل پنج گانه شخصیت با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه وجود دارد.
۲. بین میزان اضطراب با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه وجود دارد.
۳. بین جنسیت با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه وجود دارد.
۴. بین میزان درآمد خانواده با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش مشتمل بر کلیه دانشجویان دانشگاه یزد بود. بر اساس جدول مورگان تعداد ۲۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه به صورت نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده ها از سه پرسشنامه به شرح زیر استفاده شد :

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ^۵ (۲۰۰۰) :

این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال بوده و هدف آن سنجش میزان اعتیاد به اینترنت در افراد مختلف می باشد. طیف پاسخ دهی آن به صورت لیکرت بوده و دارای پنج درجه می باشد. سوالات این آزمون بر اساس ملاک های DSM-IV-TR برای اختلال قمار بازی بیمارگون طراحی شده است چرا که گمان می رود اختلال اعتیاد به اینترنت شباهت زیادی به اختلال قمار بازی بیمارگون دارد. این پرسشنامه تعیین می کند که آیا استفاده بیش از حد از اینترنت بر جنبه های مختلف زندگی فرد اثر گذاشته است یا خیر. نمره به دست آمده از پرسشنامه، نمره کلی بوده و دامنه ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. بدیهی است که هر چه این نمره بالاتر باشد، بیانگر اعتیاد بالاتر فرد به اینترنت خواهد بود و برعکس. نمرات ۲۰ تا ۴۹ عدم اعتیاد به اینترنت؛ نمرات ۵۰ تا ۷۹ در معرض اعتیاد به اینترنت و نمرات ۸۰ تا ۱۰۰ اعتیاد به اینترنت را نشان می دهد. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و ناستی زایی پایایی آن را با آلفای کرونباخ /۸۱. و قاسم زاده با آلفای کرونباخ /۸۸. تایید کرده اند.

^۵. Yangs internet addiction inventory

پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئو کاستا و مک کری (۱۹۸۸):

یک پرسشنامه ۶۰ سوالی است که برای ارزیابی پنج عامل شخصیت شامل: روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، دلپذیر بودن و مسئولیت پذیری به کار می رود. این پرسشنامه دارای مقیاس پنج درجه ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم است. این پرسشنامه توسط کاستا و مک کری در سال ۱۹۸۸ تهیه شده است و مناسب افرادی است که ۱۷ سال یا بیشتر دارند. گروسی فرشی و همکاران (۱۳۸۵) با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب پایایی ابزار را برای عوامل اصلی روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، دلپذیری و با وجدان بودن به ترتیب ۰/۸۶؛ ۰/۷۳؛ ۰/۵۶؛ ۰/۶۸ و ۰/۸۷ به دست آوردند.

پرسشنامه حالت - رگه اضطراب اسپیلبرگر و همکاران (۱۹۷۰):

نخستین فرم پرسشنامه حالت-رگه اضطراب در سال ۱۹۷۰ توسط اسپیلبرگر و همکاران ارائه شد. در مقیاس حالت اضطراب، هدف اصلی اندازه گیری اضطراب با شدتی از کم به زیاد است. یعنی نمره های پایین بیانگر احساس آرامش، نمره های متوسط بیانگر سطوح متوسط تنش و نگرانی و نمره های بالا انعکاسی از ترس شدید، نزدیک به وحشت و هراس است. پرسشنامه حالت - رگه اضطراب اسپیلبرگر از ۴۰ سوال تشکیل شده است که ۲۰ سوال اول حالت اضطراب و ۲۰ سوال دوم رگه اضطراب را مورد سنجش قرار می دهد. مقیاس حالت اضطراب (اضطراب آشکار) شامل ۲۰ جمله است که احساسات فرد را در " این لحظه و زمان پاسخگویی " ارزشیابی می کند. مقیاس رگه اضطراب (اضطراب پنهان) هم شامل ۲۰ جمله است که احساسات عمومی و معمولی افراد را می سنجد. اسپیلبرگر و همکاران (۱۹۷۱) گزارش می کنند که همبستگی دو فرم اسپانیایی و هندی با فرم انگلیسی بین ۰/۸۳ تا ۰/۹۴ بوده است. در ایران نیز پناهی شهری (۱۳۷۲) همبستگی روایی مقیاس را بین ۰/۷۵ تا ۰/۷۷ گزارش کرده است.

یافته ها

جدول (۱): توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس جنسیت، سن و درآمد ماهیانه

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت		
مرد	۹۲	۴۶٪
زن	۱۰۸	۵۴٪
کل	۲۰۰	۱۰۰
سن		
۱۸ ساله	۴۲	۲۱٪
۱۹ ساله	۵۳	۲۶،۵٪

^۱.Spielberger State – Trait Anxiety inventory

۲۸,۵٪	۵۷	۲۰ ساله
۱۸٪	۳۶	۲۱ ساله
۶٪	۱۲	۲۲ ساله
۱۰۰	۲۰۰	کل
درآمد ماهیانه		
۱۵٪	۳۰	زیر ۵۰۰ هزار تومان
۳۷,۵٪	۷۵	از ۵۰۰ تا ۸۰۰ هزار تومان
۳۵,۵٪	۷۱	از ۸۰۰ تا ۱,۲۰۰,۰۰۰ هزار تومان
۱۰,۵٪	۲۱	بیش از ۱,۲۰۰,۰۰۰ هزار تومان
۱,۵٪	۳	میزان خطا (missing)
۱۰۰	۲۰۰	کل

جدول ۲: توصیف آماره های متغیرهای اعتیاد به اینترنت و اضطراب

آماره های توصیفی	اعتیاد به اینترنت	اضطراب کل	حالت اضطراب	رگه اضطراب
میانگین	۵۸/۴۴۲	۸۹/۷۰	۴۲/۲۲	۵۴/۴۷
میانه	۵۸/۰	۸۹/۰	۴۲/۰	۵۴/۰
مد	۵۹/۰	۸۸/۰	۴۳/۰	۵۴/۰
واریانس	۴۹/۱۲۳	۶۰/۲۷۸	۴۱/۴۸۰	۳۲/۰۲۰
انحراف معیار	۷/۴۱۵	۹/۵۸۲	۵/۸۹۴	۶/۰۰
حداقل (MIN)	۹/۰	۵۲/۰	۲۳/۰	۲۳/۰
حداکثر (MAX)	۱۰۰/۰	۱۸۱/۰	۷۳/۰	۱۰۸/۰
چولگی	۰/۵۱۲	۰/۵۴۰	۰/۰۸۶	۱/۱۵۰
کشیدگی	-۰/۵۶۹	۰/۷۷۱	-۰/۶۴۳	۳/۹۷۰
دامنه تغییرات	۷۵/۰	۱۲۹/۰	۵۰/۰	۸۵/۰

متغیرهای اعتیاد به اینترنت و اضطراب به ترتیب دارای میانگین های: ۵۸/۴۴۲ و ۸۹/۷۰ می باشند.

جدول ۳: توصیف آماره های متغیر ویژگی های شخصیتی

آماره های توصیفی	وظیفه شناسی	برونگرایی	سازگاری	پذیرش	روان رنجور خویی
میانگین	۳۹/۴۲۹	۳۷/۱۱۸	۳۸/۹۲۸	۳۸/۷۲۱	۲۳/۸۸۰
میانه	۳۹/۰	۳۷/۰	۳۸/۰	۳۸/۰	۲۳/۰
مد	۳۹/۰	۳۶/۰	۳۹/۰	۳۸/۰	۲۳/۰
واریانس	۱۸/۸۲۳	۱۹/۷۲۰	۱۱/۵۶۴	۱۳/۲۳۴	۱۵/۱۲۴
انحراف معیار	۴/۶۷۸	۸/۵۲۵	۴/۴۳۳	۱۰/۸۲۶	۱۲/۰۲۱
حداقل (MIN)	۱۹/۰	۱۰/۰	۱۰/۰	۱۲/۰	۲۲/۰
حداکثر (MAX)	۵۰/۰	۵۰/۰	۵۰/۰	۵۰/۰	۴۴/۰
چولگی	۰/۷۲۱	۰/۸۸۸	-۰/۸۵۹	-۰/۲۴۹	-۰/۲۴۸
کشیدگی	۰/۶۲۵	-۰/۳۵۹	۰/۵۶۴	-۰/۷۱۲	۰/۴۵۶
دامنه تغییرات	۳۱	۴۰	۴۰	۳۸	۲۲

بر اساس میانگین های تحقیق، از بین پنج بعد شخصیتی بررسی شده در بین دانشجویان، بیشترین میانگین مربوط به ویژگی وظیفه شناسی و کمترین میانگین مربوط به ویژگی روان رنجور خویی است.

جدول ۴: ضرایب همبستگی، سطح معنی داری، آزمون t، درجه آزادی، کای دو و میانگین بین ویژگی های شخصیتی و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان

متغیر	ضریب همبستگی	Sig	n	کای دو	d.f	M میانگین	t
اعتیاد به اینترنت		۰/۰۰۰	۱۹۵	۸/۴۴۹	۲		
وظیفه شناسی	-۰/۴۰۲	۰/۰۰۰	۱۹۴				
برونگرایی	+۰/۰۸۷	۰/۲۴۵	۱۹۴				
سازگاری	-۰/۲۹۳	۰/۰۲۴	۱۹۴				
پذیرش	+۰/۱۰۳	۰/۶۵۷	۱۹۵				
روان رنجور خویی	+۰/۳۷۷	۰/۰۰۶	۱۹۵				
اضطراب	+۰/۲۹۸	۰/۰۱۵	۱۹۵				
جنسیت							
دختر		۰/۰۱۲	۱۰۶			۶۲/۳۷	۲/۴۰۴
پسر			۸۹			۵۴/۹۲	
درآمد خانواده	۰/۲۸۳	۰/۰۲۷	۱۹۵				

با توجه به نتایج جدول فوق، در فرضیه اول نتایج نشان داد که بین ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان، رابطه و همبستگی معکوس و معنادار آماری وجود دارد و بین ویژگی شخصیتی برون گرایی و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان، رابطه و همبستگی معنادار آماری وجود ندارد. به عبارت بهتر، ویژگی برون گرایی بر میزان اعتیاد به اینترنت

دانشجویان تاثیرگذار نبوده است و رابطه ای بین دو متغیر مشاهده نشد. همچنین بین ویژگی شخصیتی سازگاری و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه و همبستگی معکوس و معنادار آماری وجود دارد. و بین ویژگی شخصیتی پذیرش و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه و همبستگی معنادار آماری وجود ندارد. همچنین بین ویژگی شخصیتی روان رنجور خویی و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه و همبستگی مستقیم و معنادار آماری وجود دارد. در فرضیه دوم نتایج نشان داد که بین میزان اضطراب و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه و همبستگی مستقیم و معنادار آماری وجود دارد. در فرضیه سوم با توجه به خرده نتایج تحقیق و میانگین های به دست آمده، نتایج حاکی از این است که میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر بیش از دانشجویان پسر می باشد. در فرضیه چهارم نتایج نشان داد که بین درآمد خانواده و میزان اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه و همبستگی مستقیم و معنادار آماری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش به منظور بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان و رابطه آن با مولفه های شخصیتی و اضطراب، صورت گرفته است. نتایج در بررسی عوامل پنج گانه شخصیت، ویژگی وظیفه شناسی و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان، رابطه و همبستگی معکوس و معنادار آماری را نشان داد که با نتایج پژوهش شایق و همکاران (۱۳۸۸) همسو می باشد. در این پژوهش بین ویژگی وظیفه شناسی و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی و بین ویژگی روان نژندی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبتی وجود داشت. در تحلیل این یافته می توان گفت که افراد وظیفه شناس دارای برخی ویژگی های متمایز هستند که عبارتند از: توانایی کنترل تکانه ها و تمایلات، نمره بالا در زمینه های حرفه ای و دانشگاهی، دقیق، وسواسی و محتاط، وقت شناس و قابل اعتماد بودن که به دلیل وجود ویژگی های مذکور است که این افراد نمره کمی در آزمون اعتیاد به اینترنت کسب می کنند، به این معنی که افراد وظیفه شناس تر، کمتر به سوی اعتیاد به اینترنت سوق پیدا می کنند. بررسی یافته ها در خصوص ویژگی شخصیتی برون گرایی و اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان، همبستگی معنادار آماری را نشان نداد، به عبارت دیگر، ویژگی برون گرایی بر میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان تاثیرگذار نبوده است و رابطه ای بین دو متغیر مشاهده نشد که با پژوهش فتاحی (۱۳۹۰) همسو نیست و با پژوهش شایق و همکاران (۱۳۸۸) که بین ویژگی برون گرایی با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه معناداری را نشان نداد، همسو می باشد. در بررسی ویژگی شخصیتی سازگاری با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رابطه و همبستگی معکوس و معنادار آماری را نشان داد. از این رو افراد سازگار دارای برخی ویژگی های متمایز هستند که شامل: نوع دوستی و کمک به دیگران، تواضع، سادگی، اعتماد می باشد و به دلیل وجود همین ویژگی ها است که پسران موفق تر، نمره کمی در آزمون اعتیاد به اینترنت کسب می کنند، به این معنی که پسران موفق تر کمتر به سوی اعتیاد به اینترنت سوق پیدا می کنند. یافته های مربوط به ویژگی شخصیتی پذیرش با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان همبستگی معنادار آماری را نشان نداد. از این رو کفاشی (۱۳۸۸) در تحقیق خود این چنین بیان می کند که هرچه کاربر اینترنتی احساس کند که در محیط اینترنت بیشتر مورد پذیرش واقع می شود احتمالاً باعث خواهد شد که بر ارزش های خانواده موثر واقع شود و همچنین هر چه کاربران بیشتر وارد بحث و مناظره گروهی شوند احتمالاً باعث مطرح کردن موضوعات خود با محیط های تعاملی اینترنت می شوند و کمتر مسائل خود را با خانواده مطرح می کنند و باعث کم اهمیت شدن ارزش های خانواده نزد فرد می شود. یافته های پژوهش در بعد ویژگی شخصیتی روان رنجور خویی با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان همبستگی مستقیم و معنادار آماری را نشان داد. از این رو افراد روان رنجور خو دارای برخی ویژگی های متمایز هستند که شامل: ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه می باشد. این ویژگی ها می تواند موجب شود که افراد وابسته به اینترنت به دلیل وجود برخی از ویژگی های مذکور و عدم توانایی جهت درگیر شدن و چالش با مشکلات به صورت کارآمد و فعال، جهت خود را تغییر دهند و از این سلسله ویژگی های ناخوشایند رهایی یابند. نتایج فرضیه میزان اضطراب با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان همبستگی مستقیم و معنادار آماری را نشان داد، که این یافته با نتایج پژوهش طیوری و

همکاران (۱۳۹۴) همسو است. در این پژوهش نیز بین میزان اعتیاد به اینترنت با متغیر اضطراب رابطه مثبتی مشاهده شد. همچنین نتایج مطالعات بسیاری نشان داده اند که اعتیاد به اینترنت می تواند اثرات زیان آور روانی و رفتاری در نوجوانان ایجاد کند و اضطراب، افسردگی، اختلالات خواب و بیماری های روانی مانند: بیش فعالی و کمبود توجه، اختلالات دوقطبی، کاهش روابط اجتماعی را به وجود آورد، که این یافته ها با نتایج پژوهش حاضر همسو می باشد. نتایج فرضیه بین جنسیت با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان، همبستگی معنادار آماری را نشان داد، که با نتایج تحقیق هنرپروران و رفاهی (۱۳۸۵) مبنی بر این که ۷۲٪ دختران از اینترنت برای چت کردن با جنس مخالف استفاده می کنند، همسو است. به عبارت دیگر، اینترنت مکانی است که می تواند تا حدی محدودیت های ایجاد شده از طرف خانواده و جامعه را جبران کند و همین ویژگی باعث افزایش میزان اعتیاد به اینترنت در بین دختران شده است. همچنین نتایج بین درآمد خانواده با میزان اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان همبستگی مستقیم و معنادار آماری را نشان داد، اما نتایج تحقیق احمدی و همکاران (۱۳۸۸) متفاوت با نتایج تحقیق ما بود و نشان دادند بین وضعیت مالی خانواده ها و استفاده از اینترنت، رابطه معکوس و با استفاده های آسیب زا ارتباط مستقیم داشت و همچنین نتایج آنان نشان داد که خانواده هایی که از نظر مالی ضعیف هستند کمتر از این امکانات در اختیار دارند، لذا کمتر از آن استفاده می کنند. از محدودیت های این پژوهش می توان به انتخاب نمونه از دانشگاه یزد اشاره کرد که چه بسا تعمیم دادن نتایج این پژوهش به سایر دانشگاه ها، امکان پذیر نباشد. پیشنهاد می گردد برنامه هایی از طریق رسانه ها، مدارس و دانشگاه ها در جهت بالا بردن آگاهی جوانان و به ویژه جوانان پسر و نیز خانواده ها داشته باشیم و آن ها را از نحوه استفاده صحیح از اینترنت، کاربردهای آن، موارد استفاده آن آگاه سازیم. همچنین پیشنهاد می گردد آگاه سازی دانشجویان از ویژگی های شخصیتی و تاثیر آن بر اعتیاد به اینترنت، از طریق برنامه های آموزشی در دانشگاه ها، کارگاه های آموزشی، سخنرانی و مناظره انجام گیرد و همچنین در خصوص راهکارهای جلوگیری از بروز اختلالات شخصیتی و بهبود ویژگی های شخصیتی و کاهش اعتیاد به اینترنت نیز در سطح خانواده ها، دانشگاه و جامعه، اقدامات لازم صورت گیرد.

منابع فارسی

۱. طیوری، امیر؛ میری، محمدرضا؛ بهشتی، داوود؛ یاری، الهه؛ خدابخشی، حوریه و عنانی سراب، غلامرضا. (۱۳۹۴). شیوع اعتیاد به اینترنت و ارتباط آن با اضطراب، استرس و افسردگی در دانش آموزان متوسطه شهر بیرجند در سال ۱۳۹۳. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، ۲۲ و ۱، ۷-۱.
۲. علوی، سید سلمان؛ اسلامی، مهدی؛ مرائی، محمدرضا؛ نجفی، مصطفی؛ جنتی فرد، فرشته و رضاپور، حسین. (۱۳۸۹). ویژگی های روان سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. مجله علوم رفتاری، ۴ و ۳.
۳. شایق، سمیه؛ حسن، آزاد و بهرامی، هادی. (۱۳۸۸). بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با ویژگی های شخصیتی در نوجوانان تهران. مجله علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی، ۱۱ و ۲، ۱۵۸-۱۴۹.
۴. عسگری، پرویز و مرعشیان، فاطمه. (۱۳۸۸). رابطه بین ویژگی های شخصیتی و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز. مجله یافته های نو در روان شناسی، ۳۵-۲۴.
۵. رستمی، چنگیز؛ اردلان، آسو؛ احمدیان، حمزه و حسینی مهدی آبادی، سید مهدی. (۱۳۹۵). بررسی اعتیاد به اینترنت بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیتی (نئو) در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان. مجله علوم پزشکی زانکو (دانشگاه علوم پزشکی کردستان، ۷۳-۶۵).

۶. سپهریان، فیروزه و جوکار، لیلا. (۱۳۹۱). ارتباط اعتیاد به اینترنت با اضطراب در تیپ های شخصیتی نوع A و B. مجله پژوهش های علوم شناختی و رفتاری، ۲۰۲، ۱۷-۳۰.
۷. عزیزی نژاد، بهاره؛ پورحیدر، رحیمه؛ رنجی، ژیلا و قلی نژاد، زعفر. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت در میان دانشجویان و رابطه آن با مولفه های شخصیتی و اضطراب. مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، ۱۰ و ۱۲، ۹۶۴-۹۵۹.
۸. گروسی فرشی، میرتقی؛ مانی، آرش و بخشی پور، عباس. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین ویژگی های شخصیتی و شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز. ۱۰۱، ۱۵۸-۱۴۲.
۹. کفاشی، مجید. (۱۳۸۸). بررسی تاثیر اینترنت بر ارزش های خانواده. فصلنامه پژوهش اجتماعی، ۳ و ۲، ۵۶-۷۶.
۱۰. هنرپروران، نازنین. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط عوامل روان شناختی و خانوادگی در رضایت مندی جنسی زنان متأهل شیراز (کنگره).
۱۱. احمدی، پروین؛ خادمی، عزت و فتاحی بیات، صدیقه. (۱۳۸۸). بررسی آثار فن آوری ارتباطی جدید (اینترنت، بازی های رایانه ای، ماهواره) بر تربیت اجتماعی، با تاکید بر سازگاری دانش آموزان سال دوم دبیرستان های تهران. نشریه اندیشه های نوین تربیتی، ۳ و ۵.
۱. Kuss, D. J., Van Rooij, A. J., Shorter, G. W., Griffiths, M. D., & van de Mheen, D. (۲۰۱۳). Internet addiction in adolescents: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, ۲۹(۵), ۱۸۸۷-۱۹۹۶.
۲. Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. S., & Chen, C. C. (۲۰۱۲). The association between Internet addiction and psychiatric disorder: a review of the literature. *European Psychiatry*, ۲۷(۱), ۱-۸.
۳. Winkler, A., Dörsing, B., Rief, W., Shen, Y., & Glombiewski, J. A. (۲۰۱۳). Treatment of internet addiction: a meta-analysis. *Clinical psychology review*, ۳۲(۲), ۳۱۷-۳۲۹.
۴. Yang, S. C., & Tung, C. J. (۲۰۰۷). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, ۲۳(۱), ۷۹-۹۶.